

BIBLIOGRAFIA

- Adamowicz M., 2004, *Wielofunkcyjne gospodarstwa rolne jako podmiot w rozwoju wsi i rolnictwa*, [w:] *Wiejskie gospodarstwa domowe w obliczu problemów transformacji, integracji i globalizacji*, M. Adamowicz (red.). Prace Naukowe, nr 33, Wyd. SGGW, Warszawa.
- Adesipo A., Fadeyi O., Kuca K., Krejcar O., Maresova P., Selamat A., Adenola M., 2020, *Smart and Climate-Smart Agricultural Trends as Core Aspects of Smart Village Functions*. *Sensors*, 20(21), 5977, DOI: 10.3390/s20215977.
- Agenda 2000 Na rzecz silniejszej i rozszerzonej Unii*, 1997, Komisja Europejska, Publications Office of the EU, Luxemburg.
- Airgood-Obrycki W., 2019, *Suburban Status and Neighbourhood Change*. *Urban Stud.*: 1–18.
- Airgood-Obrycki W., Rieger S., 2019, *Defining Suburbs: How Definitions Shape the Suburban Landscape*. President and Fellows of Harvard College.
- Bański J., 1998, *Gospodarka ziemią w Polsce w okresie restrukturyzacji*. Projekt badawczy, *Gospodarka ziemią w okresie restrukturyzacji i wchodzenia do struktur europejskich*, IGiPZ PAN, Warszawa.
- Bański J., 1999, *Obszary problemowe w rolnictwie Polski*. Prace Geograficzne, 172, IGiPZ PAN, Warszawa.
- Bański J., 2006, *Geografia polskiej wsi*. PWE, Warszawa.
- Bański J., 2008, *Strefa podmiejska – już nie miasto, jeszcze nie wieś*, [w:] *Gospodarka przestrzenna w strefie kontinuum miejsko-wiejskiego w Polsce*, A. Jezierska-Thöle, L. Kozłowski (red.). Wyd. UMK, Toruń.
- Bański J., 2009, *Odrębność obszaru podmiejskiego w kontinuum miejsko-wiejskim*. *Czasopismo Geogr.*, 80, 4: 210–228.
- Bański J., 2013, *Polska wieś w perspektywie 2050 roku*. *Studia Obszarów Wiejskich*, t. 33, Warszawa.
- Beaujeu-Garnier J., Chabot G., 1971, *Zarys geografii miast*. PWE, Warszawa.
- Bell D., 1973, *The Coming of Post-industrial Society: a Venture in Social Forecasting*. Basic Books, XIII, New York.

- Biegańska J., 2019, *Spoleczno-geograficzny wymiar przemian stref podmiejskich w Polsce*. Wyd. Naukowe UMK, Toruń.
- Biegańska J., Grzelak-Kostulska E., Dymitrow M., Chodkowska-Miszczuk J., Środa-Murawska S., Rogatka K., 2016, *Młodzież z osiedli popegeerowskich a kształtowanie społecznych zasobów lokalnych*. Studia Obszarów Wiejskich, t. 44: 75–92, [<http://dx.doi.org/10.7163/SOW.44.5>].
- Boorstin D., 1974, *The Americans. The Democratic Experience*. Vintage Books, New York.
- Bórawski P., 2009, *Pozarolnicza działalność gospodarcza na obszarach wiejskich jako dodatkowe źródło dochodu rodzin rolniczych*. Ekonomika i Organizacja Gospodarki Żywnościowej, Zeszyty Naukowe SGGW, 75: 253–270.
- Brezdeń P., Szymytkie R., 2019, *Current Changes in the Location of Industry in the Suburban Zone of a Post-socialist City. Case Study of Wrocław (Poland)*. Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie, 110, 2: 102–122.
- Brueckner J. K., 2000, *Urban Sprawl: Diagnosis and Remedies*. International Regional Science Review, 23, 2: 160–171.
- Bruegmann R., 2005, *Sprawl, a Compact History*. The University of Chicago Press, Chicago – London.
- Bucka M., 2014, *Małe i średnie przedsiębiorstwa jako forma przedsiębiorczości na obszarach wiejskich*. Journal of Agribusiness and Rural Development, 2 (32): 35–44.
- Budzych-Tabor U., 2023, *Polska wieś: odporna i elastyczna*, [w:] *Polska wieś 2044. Wizja rozwoju*, M. Halamska, M. Kłodziński, M. Stanny (red.). IRWiR PAN, Warszawa: 15–24.
- Bukraba-Rylska I., 2008, *Socjologia wsi polskiej*. Warszawa.
- Burgess E. W., 1924, *The Growth of the City: an Introduction to a Research Project*. Publications of the American Sociological Society, 18: 85–97.
- Buzek J., 2023, *Polska wieś 2044: ku samowystarczalności energetycznej*, [w:] *Polska wieś 2044. Wizja rozwoju*, M. Halamska, M. Kłodziński, M. Stanny (red.). IRWiR PAN, Warszawa: 25–28.
- Carvalho L., Costa T., 2011, *Tourism Innovation – A Literature Review Complemented by Case Study Research*. Tourism & Management Studies: 23–33.
- Castells M., 2003, *Galaktyka Internetu. Refleksje nad Internetem, biznesem i społeczeństwem*. Dom Wydawniczy Rebis, Poznań.
- Champion T., Hugo G., 2004, *Introduction: Moving Beyond the Urban-rural Dichotomy*, [w:] *New Forms of Urbanization: Beyond the Urban-Rural Dichotomy*, T. Champion, H. Graeme (red.). Aldershot, Ashgate: 3–24.
- Chmieliński P., 2013, *Ludność wiejska na rynku pracy: zarobkowanie, bezrobocie, przedsiębiorczość i praca za granicą w latach 2005–2011*. Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, Warszawa.
- Chmieliński P., Otłowska A., 2007, *Wybrane uwarunkowania rozwoju pozarolniczej aktywności gospodarczej ludności na obszarach wiejskich*. Acta Scientiarum Polonorum, Oeconomia, 6 (1): 15–24.
- Chmieliński P., Wieliczko B., 2021, *MAP Discussion Paper on Long-term Vision for Rural Areas (Poland)*. Sustainable Hub to Engage into Rural Policies with Actors (SHERPA).

- Cichorzewska M., Cholewa-Wiktor M., 2015, *The Influence of Social Innovation upon the Development of Regions and Organizations*. Prace Naukowe UE we Wrocławiu, 387: 30–40, [https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2581746, pobrano 22.03.2023].
- Ciok S., Dobrowolska-Kaniewska H., 2009, *Polityka innowacyjna państwa a regionalny potencjał innowacyjny. Przykład Dolnego Śląska*. Rozpr. Nauk. Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Wrocławskiego, 7, Wrocław.
- Clapson M., 2003, *Suburban Century: Social Change and Urban Growth in England and the USA*. Berg, Oxford.
- Coccia M., 2006, *Classifications of Innovations Survey and Future Directions*. Ceris-Cnr Working Paper, 2.
- Connell J., 1974, *The Metropolitan Village: Spatial and Social Processes in Discontinuous Suburbs*, [w:] *Suburban Growth Geographical Processes at the Edge of the Western City*, J. H. Johnson (red.). J. Wiley & Sons, London: 77–100.
- Coombes M., Raybould S., 2001, *Public Policy and Population Distribution: Developing Appropriate Indicators of Settlement Patterns*. Environ. Plan. C: Government and Policy, 19: 223–248.
- Copus A., Courtney P., Dax T., Meredith D., Noguera J., Talbot H., Shucksmith M., 2010, *European Development Opportunities for Rural Areas (EDORA)*. Final Report, Applied Research 2013/1/2, ESPON & UHI Millenium Institute, Luxembourg, [http://www.espon.eu/export/sites/default/Documents/Projects/AppliedResearch/EDORA/EDORA_Draft_Final_Report_Version_2.4_April_2010.pdf, dostęp: 1.09.2018].
- Cork 2.0., 2016, *Deklaracja „Lepsze życie na obszarach wiejskich”*. Urząd Publikacji Unii Europejskiej. Luksemburg, [https://ec.europa.eu/enrd/sites/default/files/cork-declaration_pl.pdf, dostęp: 29.08.2023].
- Cuadros-Casanova I., Cristiano A., Biancolini D., Cimatti M., Sessa A. A., Mendez Angarita V. Y., Dragonetti Ch., Pacifici M., Rondinini C., Di Marco M., 2023, *Opportunities and Challenges for Common Agricultural Policy Reform to Support the European Green Deal*. Conservation Biology, 37/3, e14052, DOI: 10.1111/cobi.14052.
- Czapiewski K., 2004, *Wyposażenie infrastrukturalne i potencjał gospodarczy obszarów wiejskich a pozarolnicze funkcje gmin*. Studia Obszarów Wiejskich, 5: 57–74.
- Czapiewski K., 2010a, *Obszary problemowe w rolnictwie w kontekście delimitacji obszarów ONW*. Studia Obszarów Wiejskich, t. 24: 89–98.
- Czapiewski K., 2010b, *Koncepcja wiejskich obszarów sukcesu społeczno-gospodarczego i ich rozpoznanie w województwie mazowieckim*. Studia Obszarów Wiejskich, t. XXII, Warszawa.
- Czapiewski K., 2011, *Location matters – analiza zależności pomiędzy dostępnością przestrzenną a sukcesem społeczno-gospodarczym obszarów wiejskich Mazowsza*. Studia Obszarów Wiejskich, 26: 57–72.
- Czapiewski K., 2013, *Mazowiecka wieś „Od... Do...”*, [w:] *Polska wieś w perspektywie długookresowej – ujęcie regionalne*, J. Bański (red.). IGiPZ PAN, Warszawa: 187–195.
- Czapiewski K., 2017, *„Mała Ojczyzna Tatarów Polskich” – Kruszyniany*, [w:] *Tożsamość i miejsce. Budzenie uśpionego potencjału wsi*, M. Wójcik (red.). Wyd. UŁ, Łódź: 53–58.

- Czapiewski K., 2018, *Lubkowo*, [w:] *100 wsi na 100-lecie PTG*, M. Wójcik, P. Jeziorska-Biel, K. Czapiewski (red.). KOW PTG, Łódź – Warszawa: 91–94.
- Czapiewski K., 2018, *Ocena poziomu rozwoju usług pożytku publicznego*, [w:] *Inteligentny rozwój obszarów wiejskich (smart rural development): koncepcja, wymiary, metody*, M. Wójcik (red.). Global Point, Jelenia Góra: 29–46.
- Czapiewski K., Janc K., 2008, *Zróżnicowanie przestrzenne poziomu wykształcenia ludności wiejskiej i rolniczej*. *Czasopismo Geograficzne*, t. 79, 4: 333–354.
- Czapiewski K., Wójcik M., 2014, *Towards a Post-structuralist and Cultural Turn in Researching Rurality in Poland: A Geographical Perspective*, [w:] *Rural Cooperation in Europe. In Search of the 'Relational Rurals'*, E. Kasabov (red.). Palgrave Macmillan: 231–265.
- Czapiewski K., Bański J., Wójcik M., Mazurek D., Traczyk A., Bodor A., Grünhut Z., 2018, *Process Model for the Follow-up Cases: Łódź*. Project Reports, D.3.5. REsource Management in Peri-urban AREas: Going Beyond Urban Metabolism, Delft.
- Czarnecki A., Heffner K., 2008, „*Drugie domy*” a zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. *Więś i Rolnictwo*, 2: 29–46.
- Czerski W. M., 2020, *Wykluczenie cyfrowe jednym z problemów edukacji doby cyfrowej/ Digital Exclusion One of the Problems of Digital Education Day*. *Rozprawy Społeczne/ Social Dissertations*, 14(3): 63–75, [<https://doi.org/10.29316/rs/127216>].
- Danson M., Jentsch B., 2009, *The New Scottish Rural Labour Market: Processes of Inclusion and Exclusion*, [w:] *International Migration and Rural Areas: Cross-National Comparative Perspectives*, B. Jentsch, M. Simard (red.). Ashgate, Farnham and Burlington.
- Deja W., 1975, *Zastosowanie metody taksonomicznej do określenia zasięgu i stopnia przeobrażenia strefy podmiejskiej Poznania*. *Czasopismo Geograficzne*, 41, 1, PTG, Wrocław.
- Dematteis G., 1985, *Strefa podmiejska Turynu*. *Acta Universitatis Lodziensis, Folia Geographica*, 5: 179–194.
- Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE – w kierunku silniejszych, lepiej skomunikowanych, odpornych i zamożnych obszarów wiejskich do 2040 r.*, 2021, Komisja Europejska, Bruksela, [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/DOC/?uri=CELEX:52021DC0345>, dostęp: 8.05.2023].
- Dobrowolski Z., 2005, *Koncepcja społeczeństwa informacyjnego Daniela Bella*, [w:] *Od informacji naukowej do technologii społeczeństwa wiedzy*. SPB, Warszawa: 87–105.
- Domański R., 2005, *Geografia ekonomiczna. Ujęcie dynamiczne*. PWN, Warszawa.
- Durand G., van Huylenbroeck G., 2003, *Multifunctionality and Rural Development: General Framework*, [w:] *Multifunctional Agriculture. A New Paradigm for European Agriculture and Rural Development*, G. van Huylenbroeck, G. Durand (red.). Ashgate Publishing Company, Hampshire.
- Dziewoński K., 1987, *Strefa podmiejska – próba ujęcia teoretycznego*. *Przegląd Geograficzny*, 59, 1–2, IGiPZ PAN, PWN: 55–63.
- Ecorys, Metis, Agrosynergy*, 2023, *Taking Stock of How CAP Strategic Plans Contribute to the Objectives of the Long-term Vision for the EU's Rural Areas*, DOI: 10.2762/455049.

- Erjavec E., Rac I., 2023, *Improving the Quality of CAP Strategic Planning through Enhancing the Role of Agricultural Economics*. Euro Choices 22/2, 71–76, DOI: 10.1111/1746-692X.12393.
- European Commission, 2018, *Pathways to Sustainable Industries – Energy Efficiency and CO₂ Utilisation*, Directorate-General for Research and Innovation, Publications Office, [<https://data.europa.eu/doi/10.2777/74667>].
- European Commission, 2020, *Strategic Plan 2020–2024*, [https://commission.europa.eu/system/files/2020-11/rtd_sp_2020_2024_en.pdf, dostęp 11.08.2023].
- European Council, 2023, *Fit for 55*, [<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>, dostęp: 31.08.2023].
- Ewing R. H., 2008, *Characteristics, Causes, and Effects of Sprawl: A Literature Review*. Urban Ecology, Springer, Boston: 519–535.
- Fagerberg J., 2006, *Innovation: A Guide to the Literature*, [w:] *The Oxford Handbook of Innovation*, J. Fagerberg, D. C. Mowery, R. R. Nelson (red.). Oxford University Press.
- Fieldsend A., Cronin E., Varga E., Szabolcs Biró S., Rogge E., 2021, *Sharing the Space’ in the Agricultural Knowledge and Innovation System: Multifactor Innovation Partnerships with Farmers and Foresters in Europe*. Journal of Agricultural Education and Extension, 27:4.
- Fischer F., Miller G., Sidney M. S. (red.), 2007, *Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics, and Methods*. Taylor & Francis, Boca Raton.
- Flaga M., Wesołowska M., 2015, *Kierunki specjalizacji funkcjonalnej obszarów wiejskich województwa lubelskiego w świetle lokalnych uwarunkowań*. Studia Obszarów Wiejskich, t. XXXVII, Warszawa: 143–156.
- Floriańczyk Z., Janc K., Czapiewski K., 2012, *The Importance and Diffusion of Knowledge in the Agricultural Sector: the Polish Experiences*. Geographia Polonica, 85(1): 45–56.
- Forsyth A., 2012, *Defining Suburbs*. Journal of Planning Literature, 27, 3: 270–281.
- Frenkel I., 1998, *Ludność wiejska*, [w:] *Encyklopedia agrobiznesu*, A. Woś (red.). Wyd. Fundacja Innowacja, Warszawa.
- Frenkel I., Rosner A., Stanny M., 2019, *Kształtowanie się populacji ludności wiejskiej*, [w:] *Ciągłość i zmiana. Sto lat rozwoju polskiej wsi*. Tom 1., M. Halamska, M. Stanny, J. Wilkin (red.). IRWiR PAN, WN Scholar, Warszawa: 77–118, DOI: 978-83-7383-998-4.
- Galor O., 2022, *Żyjemy w najlepszych czasach*. Gazeta Wyborcza. Wolna Sobota, 30–31 lipca: 11.
- Garreau J., 1991, *Edge City: Life on the New Frontier*. Doubleday, New York.
- Ghani N. L. A., Abidin S. Z., Khalid N. E. A., 2014, *Urban Sprawl Shape Description*. Malaysian Journal of Computing, 2, 1: 27–36.
- Gibas P., Heffner K., 2018a, *Koncentracja zabudowy na obszarach wiejskich*. Wieś i Rolnictwo, 2: 189–208.
- Gibas P., Heffner K., 2018b, *Społeczne i ekonomiczne koszty bezładu przestrzeni – osadnictwo obszarów wiejskich*, [w:] *Studia nad chaosem przestrzennym*. Tom II: *Koszty chaosu przestrzennego*, A. Kowalewski, T. Markowski, P. Śleszyński (red.). Studia KPZK PAN, t. CLXXXII, Warszawa.

- Gibson C., 1998, *Population of the 100 Largest Cities and Other Urban Places in the United States: 1790 to 1990*. Population Division Working Paper, 27, US Bureau of the Census, Washington D.C., 1–16, [<http://www.census.gov/population/www/documentation/twps0027/twps0027.html>].
- Goban-Klas T., 1999, *Spoleczeństwo informacyjne i jego teoretycy*, [w:] *W drodze do społeczeństwa informacyjnego*, J. Lubacz (red.). Instytut Problemów Współczesnej Cywilizacji, Warszawa: 29–48.
- Gorzela G., 2023, *Polska wieś 2044 – wizja niespecjalisty*, [w:] *Polska wieś 2044. Wizja rozwoju*, M. Halamska, M. Kłodziński, M. Stanny (red.). IRWiR PAN, Warszawa: 39–44.
- Guzal-Dec D., 2018, *Intelligent Development of the Countryside – the Concept of Smart Villages: Assumptions, Possibilities and Implementation Limitations*. Economic and Regional Studies, 11(3): 32–49, DOI: 10.22004/ag.econ.291913.
- Gwiaździńska-Goraj M., 2023, *Rolnictwo uspołecznione w procesie kształtowania przestrzeni obszarów wiejskich*. Wyd. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn.
- Hahs A. K., McDonnell M. J., 2006, *Selecting Independent Measures to Quantify Melbourne's Urban – Rural Gradient*. Landsc. Urban Plan., 78: 435–448.
- Halamska M., 2023, *Deklinacja wizji*, [w:] *Polska wieś 2044. Wizja rozwoju*, M. Halamska, M. Kłodziński, M. Stanny (red.). IRWiR PAN, Warszawa: 45–52.
- Halamska M., Stanny M., 2021, *Temporal and Spatial Diversification of Rural Social Structure: the Case of Poland*. Sociologia Ruralis, 61 (3): 578–601 DOI: 10.1111/soru.123.
- Hall C. M., Williams A., 2008, *Tourism and Innovation*. Routledge, London.
- Hałasiewicz A., 2011, *Ekspertyza rozwoju obszarów wiejskich w kontekście zróżnicowań przestrzennych w Polsce i budowania spójności terytorialnej kraju*. MRR, Warszawa.
- Hałasiewicz A., 2023, *Wizja wsi 2044 – od wiejskości do lokalności*, [w:] *Polska wieś 2044. Wizja rozwoju*, [w:] M. Halamska, M. Kłodziński, M. Stanny (red.). IRWiR PAN, Warszawa: 53–56..
- Harris Ch. D., 1943, *Suburbs*. American Journal of Sociology, 49, Chicago.
- Heffner K., 2003, *Regiony peryferyjne we współczesnej gospodarce*, [w:] *Regiony peryferyjne w perspektywie polityki strukturalnej Unii Europejskiej*, A. Bołtomiuk (red.). Wyd. Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok.
- Heffner K., 2011a, *Wieś jako przedmiot badań w gospodarce przestrzennej. Procesy zagospodarowania przestrzeni wiejskiej w Polsce*, [w:] *Wieś jako przedmiot badań naukowych na początku XXI wieku*, M. Halamska (red.). Wyd. Naukowe Scholar, Warszawa.
- Heffner K., 2011b, *Semiurbanizacja a suburbanizacja. Ewolucja procesów w aglomeracji opolskiej*, [w:] *Procesy suburbanizacji w wybranych miastach Polski*, J. Słodczyk (red.). Wyd. Uniwersytetu Opolskiego, Studia miejskie, 3, Opole.
- Heffner K., 2015, *Przestrzeń jako uwarunkowanie rozwoju obszarów wiejskich w Polsce*. Wieś i Rolnictwo, nr 2 (167): 83–103.
- Heffner K., 2016, *Zmiany przestrzenne na obszarach wiejskich w Polsce w okresie transformacji i po wejściu do Unii Europejskiej*, [w:] *Obszary wiejskie. Wiejska przestrzeń*

- i ludność, aktywność społeczna i przedsiębiorczość*, K. Heffner, B. Klemens (red.). Studia KPZK PAN, t. CLXVII, Warszawa: 12–27.
- Heffner K., 2016, *Proces suburbanizacji a polityka miejska w Polsce*, [w:] *Miasto – region – gospodarka w badaniach geograficznych*, T. Marszał (red.). Wyd. UŁ, Łódź: 75–110.
- Heffner K., 2017, *Ośrodki regionalne a zmiany w przestrzeni polskich regionów: koncentracja i peryferyzacja*, [w:] *Nauki ekonomiczne w XXI wieku – dylematy, wyzwania, perspektywy*, C. Zając (red.). Jubileusz 70-lecia Wydziału Nauk Ekonomicznych UE we Wrocławiu, Wyd. UE we Wrocławiu, Wrocław.
- Heffner K., Klemens B., 2013, *Koncepcje zmian i nowe procesy przestrzenne na obszarach wiejskich w Polsce*, [w:] *Kryzys finansowy a programowanie rozwoju jednostek przestrzennych*, S. Korenik, A. Mempel-Śnieżyk (red.). Wyd. UE we Wrocławiu, Prace Naukowe UE we Wrocławiu, 296, Wrocław.
- Hill M., 2003, *Rural Settlement and Urban Impact on the Countryside*. Hodder and Stoughton, London.
- Hubert A. et al., 2010, *Empowering People, Driving Change: Social Innovation in the European Union*. BEPA (Bureau of European Policy Advisers) Brussels, [http://ec.europa.eu/bepa/pdf/publications_pdf/social_innovation.pdf].
- Jakóbczyk-Gryszkiewicz J., 1998, *Przeobrażenia stref podmiejskich dużych miast, Studium porównawcze strefy podmiejskiej Warszawy, Łodzi i Krakowa*. Wyd. UŁ, Łódź.
- Janc K., Czapiewski K., 2005, *Wykształcenie czynnikiem wspierającym rozwój gospodarczy obszarów wiejskich*. Studia Obszarów Wiejskich, 8: 69–84.
- Janc K. Czapiewski K., Wójcik M., 2019, *In the Starting Blocks for Smart Agriculture: The Internet as a Source of Knowledge in Transitional Agriculture*. NJAS – Wageningen Journal of Life Sciences, 90–91: 1–12.
- Janc K., Jurkowski W., 2022, *Przestrzenne zróżnicowanie jakości Internetu w aspekcie wykluczenia cyfrowego w Polsce*. Prace Komisji Geografii Komunikacji PTG, 25(1): 73–84, DOI 10.4467/2543859XPKG.22.002.15962.
- Janicki W. (red.), 2011, *Województwo lubelskie. Środowisko – społeczeństwo – gospodarka*. Wyd. UMCS, Lublin.
- Jasiński A., 2006, *Innowacje i transfer techniki w procesie transformacji*. Difin sp. z o.o., Warszawa.
- Jauhainen J. S., 2013, *Suburbs*, [w:] *Oxford Handbook on Cities in History*, P. Clark (red.). Oxford University Press.
- Kajdanek K., 2011, *Pomiędzy miastem a wsią. Suburbanizacja na przykładzie osiedli podmiejskich Wrocławia*. Wydawnictwo NOMOS, Kraków.
- Kaleta A., 2012, *Polska socjologia wsi okresu transformacji ustrojowej (perspektywa teoretyczno-metodologiczna)*. Roczniki Historii Socjologii, t. II/2012, Epigram, Toruń: 93.
- Kalinowski J., Gonet D., Stachowiak M., 2014, *Ewolucja potrzeb innowacyjnych rolników*. Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu, t. XVI, z. 3: 120–125.
- Kalinowski S., Komorowski Ł. Rosa A., 2021, *Koncepcja smart villages. Przykłady z Polski*. IRWiR PAN, Warszawa.

- Kamiński W., 1995, *Warianty wielofunkcyjnego rozwoju wsi – uwarunkowania przestrzenne*. Zeszyty Naukowe AR w Krakowie, Sesja Naukowa 295, z. 43, Kraków: 19–25.
- Karłowicz R., 1978, *Rozwój wielkich aglomeracji miejskich w Polsce*. Warszawa.
- Karpińska A., 2021, *Od awangardy komunizmu do sierocińców transformacji. Fakty i mity na temat Państwowych Gospodarstw Rolnych*, [w:] *Małe Miasta. Dom polski w refleksji badawczej*, M. Zemło (red.). Białystok – Dynów – Supraśl: 507–548.
- Kistowski M., 2009, *Problemy zrównoważonego rozwoju terenów wiejskich – między rozwiktem, peryferyzacją a degradacją*, [w:] *Jak zapewnić rozwój zrównoważony terenów otwartych?* Instytut na rzecz Ekorozwoju, Warszawa.
- Kłodziński M., 1996, *Wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich w Polsce i w krajach Unii Europejskiej*. SGGW, Warszawa.
- Kłodziński M., 1999, *Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich*. IRWiR PAN, Centrum Naukowo-Wdrożeniowe SGGW, Warszawa.
- Kłodziński M., 2010, *Główne funkcje polskich obszarów wiejskich z uwzględnieniem dezagrarnizacji wsi i pozarolniczej działalności gospodarczej*, [w:] *Rozwój obszarów wiejskich w Polsce*, B. Kłos, D. Stankiewicz (red.). Studia BAS, 4 (24): 9–28, [http://orka.sejm.gov.pl/wydbas.nsf/0/0508FBAAA7CEF4E9C1257A48002BA828/%24File/BAS_24-2.pdf].
- Kłodziński M., 2012, *Bariery wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich*. Wieś i Rolnictwo, nr 2 (155): 40–56.
- Komisja Europejska, 2020a, *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Strategia „od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego*, COM(2020)381.
- Komisja Europejska, 2020b, *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030. Przywracanie przyrody do naszego życia*, COM(2020)380.
- Komisja Europejska, 2023, *Europejski Zielony Ład*, [https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl, dostęp: 31.08.2023].
- Komorowski Ł., 2023, *Smart village, czyli wieś przyszłości*, [w:] *Polska wieś 2044. Wizja rozwoju*, M. Halamska, M. Kłodziński, M. Stanny (red.). IRWiR PAN, Warszawa: 93–98.
- Komorowski Ł., Stanny M., 2020, *Smart Villages: Where Can They Happen?* Land, 9(151), DOI: 10.3390/land9050151.
- Koter M., 1985, *Kształtowanie się strefy podmiejskiej w świetle badań historyczno-geograficznych*. Acta Universitatis Lodziensis, Folia Geographica, 5, Łódź: 61–73.
- Krasowicz S., Matyka M., 2023, *Zrównoważony rozwój systemu żywnościowego jako wyzwanie dla nauki, doradztwa i praktyki*. Referat na Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. *Sektor rolno-żywnościowy i obszary wiejskie w obliczu nowych wyzwań*, Warszawa.
- Kropsz I., 2009, *Przedsiębiorczość pozarolnicza jako źródło dodatkowych dochodów gospodarstw rolnych Dolnego Śląska*. Journal of Agribusiness and Rural Development, 3 (13): 123–128.

- Kutkowska B., 2012, *Nowe funkcje obszarów wiejskich na przykładzie terenu sudeckiego. Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, z. 29: 97–110.
- Kukulka A., Cegielska K., Salata T., Szylar M., 2017, *Wpływ ośrodka miejskiego na kształtowanie się obszarów inwestycyjnych*. *Acta Scientiarum Polonorum, Administratio Locorum*, 16 (2): 97–110.
- Kule L., 2008, *Concepts of Rurality and Urbanity as Analytical Categories in Multidimensional Research*. *Proceedings of the Latvian Academy of Sciences, Section B*, t. 62), nr 1/2 (654/655): 9–17, DOI: 10.2478/v10046-008-0004-3.
- Kühn M., 2015, *Peripheralization: Theoretical Concepts Explaining Socio-Spatial Inequalities*. *European Planning Studies*, 23 (2): 367–378.
- Kwiecień I., 1977, *Niektóre zagadnienia urbanizacji wsi w strefie podmiejskiej Krakowa w latach 1950–1970*. *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne*, 44.
- Latocha A., 2013, *Wyludnione wsie w Sudetach. I co dalej?* *Przegląd Geograficzny*, 85 (3): 323–346.
- Latocha A., 2017, *Odradzanie wsi? Przemiany ludnościowo-osadnicze na ziemi kłodzkiej w okresie powojennym*. *Studia Obszarów Wiejskich*, 48: 29–50.
- Leszczycki S., 1977, *Geografia a planowanie przestrzenne i ochrona środowiska*. Warszawa.
- Lisowski A., Grochowski M., 2009, *Procesy suburbanizacji. Uwarunkowania, formy, konsekwencje*. Ekspertyzy do Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2008–2033. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa: 221–280.
- Liszewski S., 1987, *Strefa podmiejska jako przedmiot badań geograficznych. Próba syntezy*. *Przegląd Geograficzny*, 59, 1–2, IGI PAN, PWN: 65–79.
- Maik W., 1985, *Charakterystyka strefy podmiejskiej w kategoriach funkcjonalnych, próba rekonstrukcji modelu pojęciowego i metody badawczej*. *Acta Universitatis Lodzensis, Folia Geographica*, 5, Łódź: 41–60.
- Majewska A., Denis M., Jaroszewicz J., 2015, *Procesy rozpraszania zabudowy w strefie podmiejskiej Warszawy*. MAZOWSZE, *Studia Regionalne*, 16: 73–85.
- Majewski R., Staniszewski J., Czyżewski B., 2011, *Specyfika pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi w kontekście jej wsparcia ze środków UE*. *Roczniki Ekonomiczne Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy*, 5: 401–415.
- Markowska M., 2012, *Dynamiczna taksonomia innowacyjności regionów*. Wydawnictwo UE we Wrocławiu, Wrocław: 42–44.
- Marks-Bielska R., 2005, *Byli pracownicy PGR jako „przegranic” transformacji ustrojowej popegeerowskich*. *Polityka Społeczna*, 7: 9–12.
- Marsh M., 1990, *Suburban Lives*. Rutgers University Press, New Brunswick.
- Martin W. L., 1956, *The Structuring of Social Relationships Engendered by Suburban Residence*. *American Sociological Review*, 21: 446–453.
- Mazur M., Czapiewski K., 2016, *Functional Structure of Gminas in Poland – Classification Approaches and Research Opportunities*, [w:] *Multifunctional Development in Rural Spaces: Challenges for Policy and Planning*, M. Wójcik, K. Czapiewski (red.). *Studia Obszarów Wiejskich*, 43: 7–22.
- Mayhew S., 1997, *Dictionary of Geography*. Oxford University Press, Oxford.

- Megatrends, 2015, *Making Sense of a World in Motion*, Ernst & Young.
- Mencwel A., 2017, *Toast na progę*. Wyd. Literackie, Kraków.
- Mickiewicz B., 2016, *Wsparcie pozarolniczej działalności na obszarach wiejskich w PROW 2007–2013 i 2014–2020 – analiza i ocena*. Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Społecznej w Ostrołęce, 20: 124–138.
- Mickiewicz A., Mickiewicz B., 2016, *Pozarolnicza działalność gospodarcza na obszarach wiejskich w Polsce*. Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu, 18 (1): 180–185.
- Miller D., Chartier O., Salle E., Zomer B., Irvine K., Schwarz G., 2022, *D7.3 First Set of Recommendations for the Development of Future Rural Policies*. Zenodo.
- Mossakowska E., 2006, *Czynniki różnicujące rozwój alternatywnych źródeł dochodu na terenach wiejskich*. Zeszyty Naukowe AR we Wrocławiu, Rolnictwo, t. 87, 540: 345–350.
- Myśliwski W., 2004, *Kres kultury chłopskiej*. Gazeta Wyborcza, 22–23 maja: 19.
- Myśliwski W., 2022, *W środku jesteśmy baśnią*. Wyd. Znak, Kraków.
- Naisbitt J., 1982, *Megatrends. The New Directions Transforming Our Lives*. Warner Books, New York.
- Niedzielski E., 2015, *Funkcje obszarów wiejskich i ich rozwój*. Zagadnienia Ekonomiki Rolnej, nr 2 (343): 84–93.
- Niedzielski E., Rzeszutek J., 2010, *Rozwój obszarów wiejskich na terenach popegeerowskich*. Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu, t. XII, z. 5.
- Niedźwiecka-Filipiak I., Borcz Z., 2010, *Zmiany krajobrazu wiejskiego zagrożeniem dla zachowania tożsamości miejsca*. Acta Scientiarum Polonorum, Administratio Locorum, 9 (4): 85–97.
- Nordth D., Smallbone D., 2000, *The Innovativeness and Growth of Rural SMEs during the 1990s*. Reg. Stud., 34: 145–157.
- OECD, 2005, *Oslo Manual: The Measurement of Scientific and Technological Activities*. Proposed Guidelines for Collecting and Interpreting Technological Innovation Data, 3rd ed., European Commission, Eurostat, OECD, Oslo Manual. Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, Third Edition, OECD/Eurostat, Paris, 2005.
- Okrzesik O., 2016, *Innowacje społeczne a kapitał społeczny w Polsce*. Studia i Prace WNEiZ US, nr 46/2: 95–103.
- Orłowski W. M., 2023, *Cichej rewolucji ciąg dalszy, [w:] Polska wieś 2044. Wizja rozwoju*. M. Halamska, M. Kłodziński, M. Stanny (red.). IRWiR PAN, Warszawa: 93–98.
- Pahl R., 1965, *Class and Community in English Commuter Villages*. Sociologia Ruralis, 5: 5–23.
- Perdał R., 2014, *Czynniki rozwoju elektronicznej administracji w samorządzie lokalnym w Polsce*. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.
- Perek-Białas J., Sagan I., Stronkowski P., Szukalski P., 2017, *Regional Approaches to Demographic Change in Poland, [w:] Advances in Spatial Science*, C. Martinez, T. Weyman, J. van Dijk (red.). Demographic Transition, Labour Markets and Regional Resilience, Springer: 29–72.

- Petrovic J., Dykes I., 2022, *Biologizacja – klucz do zrównoważonego rolnictwa*. Katalog dobrych praktyk biologizacyjnych, IRWiR PAN, Warszawa.
- Phillips P., David Castle D., Smyth S. J., 2023, *Evidence-based Policy Making: Determining What Is Evidence*. *Heliyon* 6, e04519. DOI: 10.1016/j.heliyon.2020.e04519.
- Phills J. A. Jr., Deiglmeier K., Miller D. T., 2008, *Rediscovering Social Innovation*. *Stanford Social Innovation Review*, t. 6, nr 4: 34–43.
- Plewa J., 2023, *Polska wieś 2044. Świadomość i wiedza kluczem rozwoju*, [w:] *Polska wieś 2044. Wizja rozwoju*, M. Halamska, M. Kłodziński, M. Stanny (red.). IRWiR PAN, Warszawa: 105–112.
- Podgórski B., Świętochowski L., 2013, *Stan rozdysponowania nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa*. *Więś i Rolnictwo* (2) (159): 183–197.
- Pol E., Ville S., 2009, *Social Innovation: Buzz Word or Enduring Term*. *The Journal of Socio-Economics*, 38: 878–885.
- Pomykalski A., 1997, *Innowacje*. Politechnika Łódzka, Łódź.
- Poniży L., 2009, *Zagadnienia turystyczne w dokumentach planistycznych w aspekcie uwarunkowań przyrodniczych gmin powiatu poznańskiego*. *Problemy Ekologii Krajobrazu*, t. XXV: 165–174.
- Prognoza ludności na lata 2023–2060*, 2023, GUS, Warszawa.
- Program Rozwoju Energetyki dla Województwa Lubelskiego*, uchwała nr CCXLVI/3054/09 Zarządu Województwa Lubelskiego z 7 lipca 2009 r.
- Pryor R., 1968, *Defining the Rural-Urban Fringe*. *Social Forces*, 47, 2, University of North Carolina Press: 202–215.
- Przegon W., 2008, *Polska wieś a wspólna polityka rolna w UE*, nr 3. PAN, Wyd. Infrastruktura i Ekologia Obszarów Wiejskich, Kraków.
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007–2013*, 2007, Zarząd Województwa Lubelskiego, Lublin.
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020*, 2014, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Lublin.
- Regulation No 79/65/EEC of the Council of 15 June 1965 setting up a network for the collection of accountancy data on the incomes and business operation of agricultural holdings in the European Economic Community*, OJ 109, 23.6.1965: 1859–1865.
- Richling A., Solon J., 1996, *Ekologia krajobrazu*. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa: 319.
- Rivera W. M., Zijp W., 2001, *Contracting for Agricultural Extension*. Cabi Publishing, United Kingdom.
- Rocznik Statystyczny*, 1990, GUS, Warszawa.
- Rosa A., Dudek M., Siemiński P., Sadowski A., Bartosik S., Kaczmarek P., Łata K., Markowicz M., *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013*.

- Rosner A., 2023, *Wieś i przestrzeń wiejska za 20 lat. Co jest zdeterminowane, co prawdopodobne, a co (i dlaczego) niepewne*, [w:] *Polska wieś 2044. Wizja rozwoju*, M. Halamska, M. Kłodziński, M. Stanny (red.). IRWiR PAN, Warszawa: 127–13.
- Rosner A., Stanny M., 2007, *Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich w Polsce a dynamika przemian*, [w:] *Programowanie rozwoju regionu. Ład ekonomiczny i środowiskowo-przestrzenny*, K. Heffner (red.). Wydział Zarządzania i Inżynierii Produkcji Politechniki Opolskiej, Samorząd Województwa Opolskiego, Komitet Nauk Demograficznych PAN, KPZK PAN, Opole.
- Roszkowska-Mądra B., 2009, *Koncepcje rozwoju europejskiego rolnictwa i obszarów wiejskich*. *Gospodarka Narodowa*, 10: 83–102.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z 24 czerwca 2021 r.*
- Rudnicki R., 2001, *Zmiany układu przestrzennego struktury agrarnej Polski Północnej w latach 1988–1998 (uwarunkowania – dynamika – kierunki)*. Wyd. UMK, Toruń.
- Ryznar J., 1995, *Doradztwo rolnicze w zarysie*. Akademia Rolnicza, Wrocław.
- Salamon J., 2005, *Badania wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich województwa świętokrzyskiego*. *Infrastruktura i Ekologia Terenów Wiejskich*, nr 4/2005, PAN, Kraków: 145–155.
- Schärer W., 1956, *Die Suburbane von Zurich*. *Geographica Helvetica*, 11: 1–46.
- Schumpeter J., 1960, *Teoria rozwoju gospodarczego*. PWN, Warszawa: 89–150.
- Serwis Programu Polska Cyfrowa*, 2023, *Fundusze europejskie na rozwój cyfrowy 2021–2027/2028*, [<https://www.polskacyfrowa.gov.pl/strony/o-programie/fundusze-europejskie-na-rozwoj-cyfrowy-2021-2027-2028/>], dostęp: 28.08.2023].
- Sikora J., 2011, *Psychospołeczne warunki upowszechniania innowacji na wsi i w rolnictwie*. *Folia Pomeranae Universitatis Technologiae Stetinensis, Oeconomica* 291 (65): 123–132
- Sikora J., 2012, *Wielofunkcyjność obszarów wiejskich w Polsce*. *Journal of Agribusiness and Rural Development*, 2(24): 215–226.
- Silverstone R. (red.), 1997, *Visions of Suburbia*. Routledge, London.
- Spoleczeństwo informacyjne w Polsce w 2022 r.*, 2022, GUS, Warszawa-Szczecin, [<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/nauka-i-technika-spolczenstwo-informacyjne/spoleczenstwo-informacyjne/spoleczenstwo-informacyjne-w-polsce-w-2022-roku,1,16.html>], dostęp: 29.08.2023].
- Stanny M., 2023, *Pewna jest tylko zmiana*, [w:] *Polska wieś 2044. Wizja rozwoju*, M. Halamska, M. Kłodziński, M. Stanny (red.). IRWiR PAN, Warszawa: 187–190.
- Stanny M., Rosner A., Komorowski Ł., 2018, *Monitoring rozwoju obszarów wiejskich (etap III)*. Wyd. Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, IRWiR PAN, Warszawa.
- Stanny M., Rosner A., Komorowski Ł., Mróz A., Podhajski K., Kozdroń-Warecka E., 2022, *Monitoring rozwoju obszarów wiejskich. Etap IV. Synteza*. EFRWP, IRWiR PAN, Warszawa.
- Stasiak A., 2000, *Możliwości rozwoju wielofunkcyjnego wsi polskiej na początku XXI w. i zróżnicowania regionalne*, [w:] *Możliwości wielofunkcyjnego rozwoju wsi polskiej w kontekście integracji z Unią Europejską – aspekty regionalne*, A. Stasiak (red.). PWN, Warszawa: 9–22.

- Stasiak A., 2001, *Możliwości wielofunkcyjnego rozwoju wsi polskiej na początku XXI wieku*, [w:] *Człowiek i przestrzeń*, B. Kortus (red.). Kraków: 133–145.
- Stasiak A., 2005, *Przyszłość wsi polskiej – wieś wielofunkcyjna*, [w:] *Fundusze unijne a rozwój gospodarki polskiej (ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa)*, J. Sikorski (red.). Wydawnictwo Uniwersytetu Białostockiego, Białystok: 254–267.
- Stola W., 1987, *Klasyfikacja funkcjonalna obszarów wiejskich Polski. Próba metodyczna*. PAN IGiPZ, Prace habilitacyjne, Ossolineum, Wrocław.
- Stola W., 1993, *Struktura przestrzenna i klasyfikacja funkcjonalna obszarów wiejskich Polski*. Dokumentacja geograficzna, z. 3, IGiPZ PAN, Warszawa.
- Stola W., Szczęsny R., 1976, *Geografia rolnictwa Polski*. Wyd. Szkolne i Pedagogiczne.
- Stola W., Grzeszczak J., (red.), 1996, *Przemiany struktury przestrzennej obszarów wiejskich w strefach podmiejskich Polski i Rumunii*. Conference Papers, 25, IGiPZ PAN, Warszawa.
- Straszewicz L., 1985, *Strefa podmiejska. Pojęcia i definicje*. Acta Universitatis Lodzianis, Folia Geographica, 5, Łódź: 7–16.
- Strzelecka E., 2016, *The Creative Sector in Rural Areas in the Policy of Balanced Regional Development*. Barometr Regionalny, Analizy i prognozy, 4: 15–21.
- Sudra P., 2016, *Zastosowanie wskaźników koncentracji przestrzennej w badaniu procesów urban sprawl*. Przegląd Geograficzny, 88, 2: 247–272.
- Swianiewicz P., 2022, *Program Inwestycji Strategicznych dla terenów popegeerowskich: realne czy pozorne wsparcie?* Fundacja im. Stefana Batorego, [https://www.batory.org.pl/wp-content/uploads/2022/11/Program.Inwestycji.Strategicznych.dla_.terenow.popegeerowskich.pdf].
- Szczepański J., 1993, *Humanistyczna wizja wsi*. Przegląd Humanistyczny, 3(318): 1–10.
- Szmytkie R., 2011, *Osiedla wiejskie w granicach administracyjnych dużego miasta (przykład Wrocławia)*. Studia Miejskie, 3: 159–186.
- Szmytkie R., 2020, *The Impact of Residential Suburbanization on Changes in the Morphology of Villages in the Suburban Area of Wrocław, Poland*. Environmental & Socio-economic Studies, 8, 4: 24–43, DOI: 10.2478/enviro-2020-0021.
- Szpor G., 2021, *The Concept of „Smart Village” in Legal Acts and Official Documents of the European Union*. GIS Odyssey Journal, t. 1, nr 1: 47–59, DOI: 10.57599/gis-odyssey.2021.1.1.47.
- Szymańska D., Matczak A., 2002, *Urbanization in Poland: Tendencies and Transformation*. European Urban and Regional Studies, 9, 1: 39–46.
- Śledzik K., 2013, *Schumpeter's View on Innovation and Entrepreneurship*, [w:] *Management Trends in Theory and Practice*, S. Hittmar (red.). Faculty of Management Science and Informatics, University of Zilina & Institute of Management by University of Zilina, [<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2257783>].
- Śpiewak R., 2023, *Mniej*, [w:] *Polska wieś 2044. Wizja rozwoju*, M. Halamska, M. Kłodziński, M. Stanny (red.). IRWiR PAN, Warszawa: 141–146.
- Thorns D. C., 2002, *The Transformation of Cities: Urban Theory and Urban Life*. Palgrave Macmillan, New York.

- Toffler A., 1980, *The Third Wave*. William Morrow, New York.
- Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą*, [<http://data.europa.eu/eli/treaty/teec/sign>],
- UKE MapBook*, 2023, [<https://mapbook.uke.gov.pl/>], dostęp: 28.08.2023].
- Ustawa z 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa*, Dz.U. z 1991 r., nr 107, poz. 464.
- Walks A., 2013, *Suburbanism as a Way of Life. Slight Return*. *Urban Studies*, 50, nr 8: 1471–88.
- Wasilewski A., Krzyżanowski J., Chmieliński P., 2021, *Komplementarność Działań Wspólnej Polityki Rolnej oraz Polityki Spójności na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w latach 2021–2027 w Świetle Dokumentów Programowych*. *Zagadnienia Ekonomiki Rolnej*, 367(2): 31–47.
- Wawrzyniak B., 1999, *Odnawianie przedsiębiorstwa na spotkanie XXI wieku*. Warszawa.
- Wesołowska M., 2005, *Rozwój budownictwa mieszkaniowego a przemiany przestrzenne wsi województwa lubelskiego*. *Studia Obszarów Wiejskich*, 10, IGiPZ PAN, PTG, Warszawa.
- Wilkin J., 2005, *O potrzebie i zasadach tworzenia wizji rozwoju polskiej wsi*, [w:] *Polska wieś 2025. Wizja rozwoju*. Fundusz Współpracy, Warszawa.
- Wilkin J., 2008, *Wielofunkcyjność rolnictwa i obszarów wiejskich*, [w:] *Wyzwania przed obszarami wiejskimi i rolnictwem w perspektywie lat 2014–2020*, M. Kłodziński (red.). IRWiR PAN, Warszawa.
- Wilkin J. (red.), 2010, *Wielofunkcyjność rolnictwa Kierunki badań, podstawy metodologiczne i implikacje praktyczne*. IRWiR PAN, Warszawa.
- Wilkin J., 2011, *Wielofunkcyjność wsi i rolnictwa a rozwój zrównoważony*. *Więś i Rolnictwo*, 4: 27–39.
- Wilkin J., 2013, *Cele i zasady koordynacji polityk wspierających zrównoważony rozwój obszarów wiejskich*, [w:] *Rozwój obszarów wiejskich w Polsce a polityka spójności Unii Europejskiej: stare problemy i nowe wyzwania, ze szczególnym uwzględnieniem woj. opolskiego*, K. Heffner (red.). *Studia KPZK PAN*, t. CLIV, Warszawa.
- Wilkin J., 2018, *Czy istnieje teoria rozwoju obszarów wiejskich i czy takiej teorii potrzebujemy?* *Więś i Rolnictwo*, 1: 15–32.
- Winnicki T., Sikora A., 2017, *Wybrane problemy uruchamiania pozarolniczej działalności*. *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomiczno-Społecznej w Ostrołęce*, 24: 133–145.
- Wissink G. A., 1962, *American Cities in Perspective, with Special Reference to the Development of Their Fringe Areas*. Van Gorcum, Assen.
- Wojtyra B., 2017, *Poziom wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich województwa wielkopolskiego*. *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*, 40: 149–161.
- Wolski O., 2018, *Smart Villages in the EU Policy: How to Match Innovativeness and Pragmatism?* *Więś i Rolnictwo*, 4(181): 163–179.
- Woś A., 2005, *Priorytety naczelné i branżowe w strategii rozwoju sektora rolno-spożywczego – sformułowanie strategii rozwoju*, [w:] *Identyfikacja priorytetów w modernizacji sektora rolno-spożywczego w Polsce*. Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa, Warszawa.

- Wójcik M., 2015, *Koncepcje badań funkcjonalnych wsi i ich związek z planowaniem rozwoju*. Studia Obszarów Wiejskich, t. 37: 37–50.
- Wójcik M. (red.), 2017, *Tożsamość i miejsce. Budzenie uspiętego potencjału wsi*. Wydawnictwo UŁ, Łódź.
- Wójcik M. (red.), 2018, *Inteligentny rozwój obszarów wiejskich (smart rural development): koncepcja, wymiary, metody*. Global Point, Łódź.
- Wójcik M., Czapiewski K. (red.), 2015a, *Edukacja i kapitał ludzki w rozwoju lokalnym i regionalnym*. Studia Obszarów Wiejskich, 40.
- Wójcik M., Czapiewski K. (red.), 2015b, *Wiedza i edukacja w rozwoju obszarów wiejskich*. Acta Universitatis Lodziensis, Folia Geographica Socio-Oeconomica, 20.
- Wójcik M., Czapiewski K. (red.), 2016, *Multifunctional Development in Rural Spaces: Challenges for Policy and Planning*. Studia Obszarów Wiejskich, 43.
- Wójcik M., Jeziorska-Biel P., Czapiewski K. (red.), 2018, *100 wsi na 100-lecie PTG*. KOW PTG, Łódź – Warszawa.
- Wójcik M., Jeziorska-Biel P., Czapiewski K., 2019, *Between Words: A Generational Discussion about Farming Knowledge Sources*. Journal of Rural Studies, 67: 130–141.
- Wronka-Pośpiech M., 2015, *Innowacje społeczne – pojęcie i znaczenie*. Studia Ekonomiczne, 212, UE w Katowicach: 124–136.
- Wrzaszcz W., Prandecki K., 2023, *Środowiskowo-klimatyczne przesłanki rozwoju rolnictwa w świetle celów Europejskiego Zielonego Ładu*. Referat na Międzynarodowej Konferencji Naukową pt. *Sektor rolno-żywnościowy i obszary wiejskie w obliczu nowych wyzwań*, Warszawa, 21 września 2023 r.
- Zajac D., 2014, *Znaczenie pozarolniczej działalności gospodarczej rolników w procesie rozwoju wielofunkcyjności rolnictwa i obszarów wiejskich*. Monografie i Opracowania, 17, Prace Naukowe Wydziału Ekonomii Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów.
- Zarębski M., 2002, *Bariery i możliwości wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich (na przykładzie regionu konińskiego)*. Wyd. UMK, Toruń.
- Zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji*, 2008, Podręcznik Oslo, Wyd. 3, MNiSW, Warszawa: 48–49.
- Zavratnik V., Kos A., Stojmenova Duh E., 2018, *Smart Villages: Comprehensive Review of Initiatives and Practices*. Sustainability, 10(7), 2559, DOI: 10.3390/su10072559.
- Zawadzki L., 1979, *Strefa podmiejska – wybrane problemy zagospodarowania przestrzennego*. Przegląd Geograficzny, 51, 2, IGiPZ PAN, PWN, Warszawa: 271–279.
- Zegar J. S., 2023, *Co i jak określa wizję wsi 2044, [w:] Polska wieś 2044. Wizja rozwoju*, M. Halamska, M. Kłodziński, M. Stanny (red.). IRWiR PAN, Warszawa: 173–180.
- Zwęglińska-Gatecka D., 2022, *Gentrified Countryside and Non-gentrified Countryside: Spatial Dimension of the Rural Gentrification Process*. Eastern European Countryside, 28 (1): 5–24. DOI: 10.12775/EEC.2022.001.
- Zwoleńska-Ligaj M., 2015, *Integracja funkcji gospodarczych i środowiskowych na obszarach przyrodniczo cennych województwa lubelskiego. Perspektywa przedsiębiorstw*. Monografie i rozprawy, 6, Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Biała Podlaska.

Strony Internetowe:

[https://cordis.europa.eu/programme/id/HORIZON_HORIZON-CL6-2022-BIODIV-01-06/en, dostęp: 15.09.2023].

[<https://cordis.europa.eu/project/id/101086311>, dostęp: 1.09.2023].

[<https://www.biomonitor4cap.eu/en/project>, dostęp: 1.09.2023].

[<https://www.tools4cap.eu/about/what-is-tools4cap>, dostęp: 1.09.2023].

Ministerstwo Rozwoju: [<https://www.gov.pl/attachment/3b23820a-3722-4e34-863c-0bbd-d106ea87>].